SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCVII. No. 164. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 28, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го СЕРПНЯ 1990 Ч. 164. РІК XCVII.

Пам'ятаймо про Україну!

ЛИТВА ПІДПИСАЛА ЕКОНОМІЧНИЙ ДОГОВІР З РСФСР

Москва. — Прем'єр-міністер Литовської Республіки Казіміра Прунскене підписала договір про економічне співробітництво з Російською СФСР. У договорі гарантується Литві поставу пального-енергетичних ресурсів за союзними, а не світовими цінами, передбачається виконування Литвою окреслених зобов'язань по відношенні до СССР. Ідеться зокрема про постачання цих родів виробництва, в яких Литва спеціялізувалася досі в загальній структурі совєтської економіки.

У зв'язку з підписанням цього договору К. Прунскене дала інтерв'ю московській газеті „Ізвєстія", надрукована в числі з 20-го серпня. Відповідаючи на питання про ролю економічної блокади Литви у рішенні прийняти мораторій на виконування декларації про відновлення Литовської Республіки, вона сказала, що мораторій був компромісовим кроком для литовської і совєтської сторін. Він має більше політичне, ніж правове значіння. „Це був політичний маневр, ціну якого знають обидві сторони".

Прем'єр-міністер ствердила також, що згідно з соціологічними дослідженнями, 80 відсотків населення Литви підтримує рішення уряду. Варто згадати, що довкола проблеми переговорів з СССР створилася контроверсія між урядом і парляментом Литовської Республіки. К. Прунскене обстоювала думку ввести в дію мораторій і почати переговори, натомість більш радикально настроєний парлямент зі своїм головою Вітаутасом Ляндсберґісом гостро виступив проти цього. Вкінці прийшло до компромісу.

Згідно зі словами К. Прунскене, Росія — це 52 відсотки зовнішньої торгівлі Литви, основний покупець продуктів і з'вязки з нею Литва думає розвивати, через спільні підприємства, активну участь у посередництві поміж Росією та Німеччиною.

Прем'єр-міністер виявила, що у розмовах з нею, прем'єр-міністер РСФСР Іван Сілаєв визнав, що нафтою, газом, вугіллям та іншими сировинними ресурсами Росія розпоряджатиметься сама. Тому теж, на її думку, серйозність діялогу між Росією і СССР ставить його в центрі політичного життя в Совєтському Союзі. Хоч, як згодом додано, не треба захоплюватися грою між окремими суб'єктами цього життя, зокрема між СССР і Росією, лідери яких завжди знайдуть поміж собою спільну мову, „що й проходить на наших очах".

К. Прунскене ствердила, що початок переговорів з СССР непотрібно затягнувся. Скільки-бо в Литві не дискутувалося б про статус совєтської армії чи про кордони, нічого в цьому статусі не зміниться, коли не сядеть за стола переговорів. Все залежить від політичного статусу литовської держави. „Сьогоднішня дійсність така, що суб'єктом у міжнародних відносинах є Совєтський Союз. Тільки в переговорах з ним ми можемо придбати вільний вихід на міжнародну арену". У цьому контексті важливим фактором було це, що у часі своєї закордонної поїздки, весною цього року між іншим до ЗСА, вона переконувала своїх співрозмовників, що в Литві іде боротьба не з Міхаїлом Горбачовим, але проводиться „відродження державности". Це й змінило настанову Заходу, а також самого Горбачова.

Приймаючи компромісові розв'язки, Литва стремить непохитно до своєї мети: відродження самостійности. Бо, як сказала прем'єр-міністер: „Литва залишається на своїй землі. Вона хоче стати європейською, демократичною державою, здійснювати свою геополітичну місію у центрі Европи, разом зі своїми добрими сусідами".

Плянують створити Товариство Інженерів України

Київ. — Під час міжнародної конференції п.з. „Проблеми комплексної автоматизації", що відбудеться в Києві 17-20-го жовтня, на базі Київського Політехнічного Інституту плянується проведення Установчих зборів Товариства Інженерів України.

Бажаючі взяти участь в роботі установчих зборів можуть звернутись на адресу: УССР, 252056, Київ, 56, проспект Перемоги 37, Київський Політехнічний Інститут, проректор М. Згуровський. Телекс 131434 GOR SU факс 274 59 32, або до: Ukrainian Engineer's Society of America 2 East 79th St., New York, N.Y. 10021.

РІВНЕ ПОТРЕБУЄ ДОПОМОГИ

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Юрій Шевчук, депутат до Міської Ради у Рівному і голова постійної депутатської Комісії для реалізації української мови стоїть перед великим завданням після повороту додому. Він саме закінчив навчання у Літній Школі Українознавства у Гарварді, де викладав на середніх курсах українську мову, та з початком вересня повертається до Рівного. Редакцію „Свободи" він відвідує, щоб розповісти про свої пляни та потреби свого міста, які йому тепер найбільше лежать на серці. Його відвідини в ЗСА вже другі, як він нас про це повідомив, він кандидат філософічних наук і працює в Рівному в Українському Інституті Водного Господарства, вик ладаючи англійську мову, тому завдяки окремому винклюкові вдалося йому приїхати цього року в Літню Школу в Гарварді.

Ю. Шевчук

— Але ви тепер і депутат. Чи з вашого терену вже хтось тут був і чи ви можете розказати нам про проблеми загального характеру у Рівному?

— Так, я, здається, перший депутат з Рівного, що вихав за кордон і тому мені доля нашого міста дуже лежить на серці. Конкретно, як вам відомо район Рівне загрожений дуже радіяцією і нам доконче треба мати прилядя для прослідження радіоактивности в Рівному. Нам треба мати принаймні 4-5 таких детекторів, які тут називаються „Проб", щоб мати змогу постійно слідкувати за високою радіяції.

— А як у вас з іншим технічним приладдям?

— Чи уявляєте, що місто не має жодного компютера та ніяких інших технологічних засобів, які тут у вас на щоденному порядку? Тому я дуже надіюся на фінансову допомогу давніших мешканців Волині, які тепер тут живуть і на те, що вони зрозуміють наші потреби.

— Ви, розуміється, належите до НРУП, чи так?

— Не лише я належу та є депутатом саме від Руху, але в Рівному об'єднані у НРУП майже усі організації, навіть коли вони не є ним організаційно охоплені. Але всі вони йдуть до однієї мети. Там стає тепер на ноги Українська Автокефальна Православна Церква, хоча досі є РПЦерква і до неї приходять українці. Товариство Української Мови спонзорує народний університет „Просвіту", на курсах якого навчається біля 600 осіб тижнево, постала Спілка Незалежної Української Молоді, існує Українська Республіканська

(Закінчення на стор. 3)

Відбудеться конференція про економіку України

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — Четверта конференція на тему „Українська економіка 1970-1990-2000", спонзорована Українським Науковим Інститутом Гарвардського Університету, Канадським Інститутом Українських Студій та Департаментом Економіки Темпл Університету, відбудеться тут 7-9-го вересня.

Конференція поділена на п'ять сесій, на яких буде прочитано 20 доповідей. Доповідачі будуть аналізувати сучасну економічну ситуацію України в загальному, включно з політичними раміфікаціями: економічний розвиток цілої економіки, як також її важливих секторів від 1970-их років та проєкції до 2000 року; доступність та якість людських і матеріяльних ресурсів; життєвий рівень населення з особливим наголосом на екологічну ситуацію. Заключна сесія конференції буде присвячена загальній дискусії.

Досі 25 науковців зголосили виступити на конференції з доповідями. Крім економістів із ЗСА, Канади, Німеччини і Англії, вперше в цій серії конференцій про українську економіку візьмуть участь та виступлять з доповідями шість видатних вчених з України — Києва, Львова і Донецька. Як у випадку попередніх трьох конференцій, доповіді цієї конференції вийдуть окремим виданням.

Україна переживає нечувані революційні події. В додатку до стремління осягнути політичну незалежність, заміна скомпромітованої командної економіки на соціяльно відповідальну ринкову економіку є справою найвищого пріоритету для українського народу. Конференція і запляноване видання її праць будуть інтелектуальним вкладом до розв'язки цих пекучих проблем.

На конференцію запрошується всіх зацікавлених. Про докладніші інформації слід звертатись до: Professor I.S. Koropeckyj, Department of Economics, Temple University, Philadelphia, Pa. 19122, або телефонувати на число: (215) 787-8168.

РАДА БЕЗПЕКИ СХВАЛИЛА ВІЙСЬКОВУ БЛЬОКАДУ ІРАКУ

Ню Йорк. — В суботу, 25-го серпня, Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй переважною більшістю голосів схвалила дії американської і союзних з нею армій щодо огляду кораблів, які йдуть в іранські порти і з них, узаконивши тим самим повну економічну бльокаду режиму президента Гуссейна. За прийняття резолюції проголосували всі п'ять постійних членів Ради Безпеки, включаючи Совєтський Союз і Китай. Представники Куби і Ємену, які є непостійними членами Ради, при голосуванні стрималися.

Загальна резолюція написана в досить розпливчастих тонах, однак допускає дуже широке толкування. За словами американського посла при ООН Томаса Пікерінга, вона санкціонує „мінімальне використання сили в необхідних випадках", не зваважаючи на те, що в тексті цих слів нема.

Т. Пікерінг не пояснив, що саме він має на увазі під „мінімальним використанням сили", але дорадник президента Буша зі справ національної безпеки Брент Сковкрофт заявив, що відтепер американські бойові кораблі мають право оглядати будь-які комерційні кораблі в північній частині Перської затоки і в затоці Акаба. На випадок необхідности, американські кораблі можуть навіть відкривати вогонь по комерційних кораблях за невиконання наказу.

Подібний захід, за словами кореспондента газети „Ню Йорк Таймс" Еріка Пейса, може викликати „відплатний удар" з боку іракської авіяції, але ЗСА ясно і недвозначно дали зрозуміти, що будь-яка військова акція іракського режиму не залишиться без відповіді.

Е. Пейс вважає результати голосування в Раді Безпеки дипломатичною перемогою Адміністрації президента Буша, розуміючи при цьому, що Москва була солідарна з Вашінгтоном, а таке трапляється надто рідко.

Американські газети з ентузіязмом повідомляють що Міхаїл Горбачов надіслав Гуссейнові „ультиматум". Текст цього документу покищо невідомий, однак інші повідомлення з Москви викликають сумнів, чи М. Горбачов підтримає цивілізований світ.

Виступаючи перед совєтськими і чужинецькими журналістами, речник міністерства закордонних справ СССР Юрій Гремітських заявив: „Ми не вважаємо себе зв'язаними рішенням іракського уряду про закриття амбасади в Кувейті, бо це рішення суперечить міжнародному праву. Совєтський Союз і далі розглядає Кувайт як члена світової спільноти і підтримує з ним дипломатичні відносини".

СССР евакуював з Кувайту всіх своїх громадян, виконавши тим самим наказ президента Гуссейна. ЗСА і більшість західніх держав відмовилися від евакуації, залишивши у своїх представництвах мінімальну кількість людей і попередивши „багдадського різника" про неминучість відплати на випадок насилля над їхніми людьми.

Міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе заявив у неділю, що його країна не має наміру використовувати військові сили в районі Перської затоки, однак Москва не стане заперечувати проти подібних дій З'єднаних Стейтів та їх союзників, „якщо ці дії не будуть виходити за рамки прийнятої Радою Безпеки резолюції".

В. Гавел закликає до боротьби з партократією

Прага, Чехо-Словаччина. — У вівторок, 21-го серпня, президент Чехо-Словаччини Вацлав Гавел виступив на масовій маніфестації, що відбулася на одній з центральних площ столиці і була присвячена сумній для народу цієї країни даті — 22-ій річниці окупації Чехо-Словаччини армією Варшавського Пакту і придушенням „Празької весни" — антикомуністичного руху 1968 року.

Така урочиста церемонія пам'яті жертв совєтської окупації відзначається в країні вперше. На площі зібралося майже 100,000 пражан. Звертаючись до них, В. Гавел говорив про наслідки жорстокого придушення празького повстання: „В результаті трагічних подій ми втратили 20 років. За цей час виросло ціле покоління".

Гавел звернув увагу зібраних на революційні процеси, що відбуваються в країні. „Революція в Чехо-Словаччині ще не завершена, — сказав президент. — Не можна зупинятися на досягнутому ні на один день".

Чехо-словацький президент обвинуватив державну бюрократію в прихованій підривній діяльності проти перетворень, що відбуваються в країні, — демократизації політичного життя, переході країни до економіки вільного ринку. За словами Гавеля, „державна мафія" покищо зберігає за собою ключеві пости на багатьох рівнях суспільства і свідомо гальмує хід реформ. „Наші супротивники не можуть більше надіятися на збройну підтримку з-за кордону, і якщо їм вдасться нас обманути, то винні будемо ми самі", — сказав Гавел.

У своїй промові чехо-словацький президент, колишній політв'язень, закликав усі сили, що виступають за демократичні зміни, виявляти бюрократів і вести з ними боротьбу.

Після урочистої маніфестації президент прийняв п'ятьох совєтських громадян, які в пам'ятні дні серпня 1968 року виступили з протестами проти окупації Чехо-Словаччини арміями Варшавського Пакту. Серед совєтських правозахисників, з якими зустрівся Гавел, була Єлєна Боннер, вдова академіка Андрія Сахарова. День перед тим міський муніципалітет Праги присвоїв мужнім совєтським борцям за свободу звання почесних громадян міста. На урочистій церемонії був присутній Александер Дубчек, голова Комуністичної партії Чехо-Словаччини в період „Празької весни", який тепер очолює парлямент країни.

Населення СССР домагається більше товарів

Москва. — Агентство Асошіейтед Пресс інформує, що в багатьох містах Совєтського Союзу відбуваються так звані „економічні демонстрації", які однак мають політичний характер, бо вони скеровані проти теперішнього уряду президента Міхаїла Горбачова і прем'єр-міністра Ніколая І. Рижкова, які не спроможні збільшити товари першої потреби і забезпечити ними населення.

У Челябінську, наприклад, дійшло до справжнього бунту населення проти місцевої влади і, очевидно, зудару демонстрантів з міліцією. У випадку потерпіли одні і другі, — інформує совєтське пресове агентство і додає, що демонстранти вибивали вікна в магазинах, перевертали й нищили автомобілі, кидали каміння в міліціонерів. ТАСС підкреслює, що „перед вели", мовляв, „п'яні молодці", які в першу чергу домагалися у властей горілки та тютюну.

Протести в Челябінську розпочалися в середу минулого тижня і тривали до суботи, 25-го серпня. В п'ятницю, 24-го демонстранти вимагали звільнення усіх в'язнів в місті, зокрема заарештованих демонстрантів. Міліція намагалася не допустити демонстрантів до приміщення обласного комітету Компартії, але члени міської управи заповнили, що жодних безпорядків не буде і міліція змінила свою думку. Під час зустрічі делегації з представниками міської ради демонстранти домагалися покарання тих партійних і адміністраційних осіб, які давали наказ міліції вживати проти демонстрантів фізичну силу.

Совєтські газети, включно з „Ізвєстіями", намагалися заспокоїти населення тим, що подібні заворушення відбулись в багатьох інших населених пунктах СССР і центральний уряд побоювався, щоб вони не закінчились великим генеральним страйком робітників. Робітничі спілки погрожували, що у випадку повторення вжиття брутальної фізичної сили проти демонстрантів, які домагаються збільшення харчів, вони вийдуть на страйк.

Пресове агентство Ройтерса повідомило, що підготовлявся також страйк в Москві, але про нього міські власті скоро довідались і шляхом переговорів та обіцянок знезаралізували ініціятиву страйкового комітету.

У СВІТІ

ІРАКСЬКИЙ ДИКТАТОР Саддам Гуссейн дав дозвіл на приїзд до Іраку негритянського пастора Джессі Джексона, який поїде туди в характері журналіста. „Нас повідомили офіційно, що така подорож є можливою", — заявив Джексон під час розмови з кореспондентом агентства Асошіейтед Пресс, маючи на увазі не тільки себе; але цілу групу працівників телевізійної програми „Шов Дж. Джексона". Програма розпічне передавати систематичні програми від 1-го жовтня. Не треба виключати, — кажуть політичні спостерігачі, — що обидва, Дж. Джексон і С. Гуссейн, використають нагоду для розмов про справи конфлікту на Близькому Сході. Раніше Джексон вже не раз їздив на Близький Схід для полагодження різних справ, очевидно, в неофіційному характері.

В БАГАТЬОХ МІСЦЕВОСТЯХ Південно-Африканської Республіки відбуваються масові демонстрації. Під приціл тим разом попала кримінальна поліція і члени державної служби безпеки, яким закидають провокації та зумисні підривні акції проти чорного населення. Деякі чорні керівники кажуть, що останні зудари племен є також ділом державної служби безпеки. В Південній Африці все ще існує закон, що члени служби державної безпеки користуються необмеженими правами і мають право арештувати без суду кожного запідозреного. Деякі західні спостерігачі кажуть, що поліція застосовує подвійну гру у поборенні чорних: спершу напускають одні на одних, а потім на обидві групи наступають поліційні відділи і „присмирюють" їх при допомозі сльозоточивого газу, палиць і гумових куль.

ГРУПИ МІЖНАРОДНИХ терористів використовували територію Чехо-Словаччини, відбували там свої наради і вишколи, плянували чергові терористичні акти проти західніх держав при повній згоді і допомозі тодішніх комуністичних керівників. Про це розказав кореспондентові газети „Млада Фронта" співробітник відділу боротьби з тероризмом міністерства внутрішніх справ. Газета з тактичних міркувань не називає його прізвища, а подає тільки ініціяли К.Д. Терористи користувалися спеціяльними документами виданими їм чехо-словацьким міністерством внутрішніх справ, зглядно службою державної безпеки, вони могли виїжджати і приїжджати без окремої візи. Антитерористичний відділ тепер поновив свою працю, бо уряд не виключає, що в країні залишилися деякі небезпечні злочинці і терористи, яких треба позбутися за всяку ціну.

В БОЛГАРІЇ ЗНОВУ розпочалася урядова криза у зв'язку з вибором на пост президента першого некомуністичного Желю Желєва. Понад 40 років країною управляли комуністи і їм тепер дуже тяжко приходиться здавати керівництво в руки некомуністів. Прем'єр-міністер Андрей Луканов, один із здібніших болгарських політиків, який володіє плавно кількома мовами, здав свій мандат президентові парляменту. Не можна виключити, що новий президент доручить йому формування нового уряду, до якого увійде більше реформістів. Тимчасово в країні поглибились економічні труднощі, які збільшились у зв'язку з подіями на Близькому Сході. Крім того Болгарія задовжена перед іншими країнами на понад 10 біл. дол. про відплату яких тепер навіть немає мови. Болгарія плянує вступити в членство Світового монетарного банку, який, після переведення внутрішніх реформ в країні, прийде з допомогою також Болгарії.

ЦІЛА КРАЇНА СТУРБОВАНА подіями на Близькому Сході та політикою Адміністрації президента Джорджа Буша. Газета „Волл Стріт Джорнал" і телекомпанія Ен-Бі-Сі провели опитування суспільної думки в середу, 22-го серпня. Одним із питань було: „Чи ви схвалюєте спрямування військових сил ЗСА до Савдійської Арабії?" Думки розділилися на два полюси: білі підтримують, чорні — ні. 74 відсотки опитуваних білих відповіли позитивно, 17 відсотків — засудило політику Адміністрації Дж. Буша. Лише 41 відсоток чорних схвалили втручання ЗСА в арабський конфлікт та 42 відсотки засудили рішення Білого Дому. Кореспондент „Волл Стріт Джорнал" Джейм Перрі, аналізуючи вислідй опитування, пояснює різницю опінії білих і чорних громадян такими причинами: витрати на утримування війська та на воєнні дії обмежать внутрішньокраєві витрати на соціяльні програми, втрати серед чорних військовослужбовців, як і під час війни в Індокитаї, будуть більші ніж серед білих, війна на Близькому Сході приведе до економічного спаду, від якого в першу чергу страждатимуть чорні та, в решті, деякі чорні відчувають на багато більшу культурну та духовну спільність з арабами, як з білими.

ЛЬВІВ КВІТАМИ ПРОЩАВ ЧЛЕНІВ ЛІКАРСЬКОГО КОНҐРЕСУ

Львів (О. Кузьмович). — Після двох тижнів інтенсивної праці, 160 доповідей на медичні теми, зустрічей з інтелектуалами Києва та Львова, 16-го серпня прийшло до святочного закінчення III Конґресу Світової Федерації Українських Лікарських Товариств. Добре відома нам заля театру опери та балету ім. І. Франка заповнилася 16-го серпня вщерть учасниками конґресу враз із родинами та львів'янами, які дуже хотіли бути ще цей останній вечір із численною групою українських лікарів в діяспорі. Біля входу до залі гостей вітали привітні львів'янки трояндами.

Під час закриття конґресу у Львові промовляє В. Чорновіл. Зліва — д-р А. Хрептовський і І. Гель.

(Фото: ред. О. Кузьмович)

Тож не диво, що ряд промовців, які виступили на початку святкового вечора підкреслювали жаль з приводу закінчення конгресу, а з цим історичної зустрічі українських лікарів із цілого світу.

Першим промовляв Вячеслав Чорновіл, який назвав цей конгрес великим святом єднання, а Богдан Котик, мейор міста Львова, підкреслив, що український народ, який відкидав досі свою еміграцію, тепер гостинно відчиняє їй свої скромні двері і бажає єдності з нею та спільної плідної праці на культурному, медичному та економічному полі. Заступник голови Товариства „Україна" Станіслав Лазебник ствердив, що цей конгрес був історичним та сподіється, що він залишиться якнайкраще в пам'яті усіх учасників, а, подякувавши усім за допомогу в переведенні цієї величавої імпрези, висловив надію, що конгрес є предвісником Світового Конгресу Вільних Українців в Україні, що і в своєму слові запропонував В. Чорновіл. Д-р Леся Рудавська закликала до створення меморіяльного музею ім. М. Панчишина і щоб його іменем назвати Український Медичний Інститут, а заступник міністра охорони здоров'я д-р Андрій Сердюк висловив вдячність в імені міністерства, тим особам, що найбільше приклали пра

(Закінчення на стор. 3)

ТОВАРИСЬКІ ЗАБАВИ НА СУМІВСЬКІЙ ОСЕЛІ

Елленвілл, Н. Й. — Тут на оселі СУМ від п'ятниці, 31-го серпня, до неділі, 2-го вересня, відбудуться товариські забави під час 39-го Всеамериканського Здвигу. Початок о год. 9-ій вечора.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС вплинуло від членів УНС до суботи, 25-го серпня, 2,954 чеки — дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків — на суму

73,620.24

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Гра Москви

Совєтський Союз, як один з п'яти постійних членів у Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй, голосував „за" наятаврування Іраку за його наїзд на Кувайт і за застосування проти Іраку економічних санкцій. Державна верхівка Америки прийняла вислід цього голосування, як велику перемогу своєї дипломатії і розголосила, що оце вперше ЗСА і СССР разом засвідчили перед усім світом свою „співпрацю". Радість була коротка. Бо коли Америка повела бльокаду Іраку, що стало практичним засобом реалізації резолюції економічних санцій, то Совєтський Союз відмовився голосувати „за" на запропоновану Америкою резолюцію, яка схвалювала морську бльокаду. Американському Урядові залежить на такій формальній апробаті від ООН,, бо ведення бльокади без цієї апробати дає змогу іракському урядові твердити, що це американські імперіялісти ведуть аґресивну політику всупереч міжнародному законові. У зв'язку з цим становищем СССР американська преса виявила, що Москва була головним постачальником зброї Іракові і що у столиці Іраку Богдаді є 7,000 совєтських старшин — „дорадників" іракського військового штабу. Державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер звернувся телефонічно до совєтського міністра закордонних справ Едуарда Шеварднадзе, переконуючи його, щоб СССР залишився у міжнародній коаліції у теперішній кризі на Близькому Сході.

Не проголошено цієї розмови, але можна собі уявити, що Шеварднадзе, головний дорадник Ґорбачова у справах закордонної політики, крутив, бож це він сам є „маґна парс" традиційної політики СССР супроти арабського світу: представляти себе, як приятеля арабів та вказувати на Америку, як приятеля Ізраїля. Коли Саддам Гуссейн, фактичний диктатор Іраку, придбав 5,000 танків, та головним їхнім постачальником був саме Совєтський Союз. Большевики ввесь час свого панування були і є горді за свою танкову зброю.

Совєтська преса висловилася проти перетворення тисячів чужинців в Іраку й Кувайті на закладників. І совєтська преса є рішуче проти застосування супроти Іраку збройної сили. Логічно і зрозуміло: Совєтський Союз грає на дві сторони. Найбільший атут Ґорбачова перед Компартією СССР та всіма громадянами імперії — це перехід від холодної війни до „співпраці" з Америкою. Але поруч з цією „співпрацею" Кремль не припинив своєї приязні з Третім світом, не припинив величезних субвенцій Кубі Фіделя Кастра і підрізування впливів Америки в арабському світі. Секретар оборони Ричард Чейні, який виявився енерґійним речником Пентаґону і зручним дипломатом супроти арабських країн, давно перестерігав, щоб не давати ніякої грошової допомоги Москві в її економічній скруті, бо кожний долар, даний Кремлеві, піде на скріплення совєтської збройної сили або на субвенціонування ворогів Америки. У минулу середу, 22-го серпня 1990 року, Москва призналася, що у Багдаді є совєтські військові „дорадники". Яка їхня роля тепер, коли реально нависла загроза війни Америки з Іраком? Чому Москва не відкликала цих „дорадників" зараз же, коли війська Іраку вмаршували до Кувайту? Хто повірить у твердження Москви, що вона не знала про плян цієї аґресії та що ці совєтські військові „дорадники" не брали участи у плянуванні наїзду на Ірак?!

Від часу, коли першим большевицьким міністром закордонних справ став Чічерін, аж почерез Літвінова, Молотова і Ґромика до Шеварднадзе традиційною і непорушною стала совєтська закордонна політика: тісне пов'язання її з місією російського комунізму — завоювати світ. У минулому році збанкрутував комунізм і даремні зусилля Ґорбачова та членів його прибічної Ради — рятувати комунізм. Катастрофальна економічна криза разом із провалом комуністичного Варшавського Пакту ніби перекреслили загрозу совєтської збройної аґресії проти Заходу. Мрія Кремля дійти танками до Атлантійського океану відійшла далеко на задній плян. Але американсько-совєтські конференції на вершинах й компліменти президента Буша на адресу Ґорбачова, як піонера демократизації Сходу Европи, не змінили дійсного обличчя Кремля — дволичности, фальшу, гри на дві сторони. Однією з користей теперішнього конфлікту на Близькому Сході повинно стати зрозуміння проросійських наївних речників на Заході, зокрема в Америці, що не єдина неподільна совєтська імперія, а національні держави є природним союзником Америки і всього демократичного світу. Совєтські старшини у Багдаді, як фахові дорадники Саддама Гуссейна — це найбільший глум над „співпрацею" Америки і Совєтського Союзу.

Вночі з минулої суботи на неділю представник СССР від Ради безпеки ООН все таки голосував за застосування бльокади супроти Іраку.

Леонід Мілявський, Київ

ПРО СОЮЗНИЙ ДОГОВІР

Не хотів би я опинитися на місці президента СССР. Перед ним, на мою думку, стоїть задача, яку в принципі неможливо розв'язати. На його долю випало зберегти тоталітарну імперію, останню імперію світу. Звідси всі зиґзаґи його політики за п'ять років „перебудови", починаючи від сумнозвісного „ускаренія". Звідси наслідки цієї політики, які полягають у тому, що кожен наступний захід, покликаний поліпшити становище, лише погіршує його. Залишається, керуючись російським прислів'ям „Нє до жиру біть би живу", рятувати те, що, як здається, у Кремлі, ще надається для порятунку.

Останнім таким рятувальним колом, гадаю, і має служити „новий союзний договір". Ще півроку тому про нього говорили досить глухо, як про справу наступних літ. Зараз без згадки про нього не виходить у етер жоден випуск програми „Час", жодне число газети „Ізвєстій". Вже набуті скороспечені та мертвонароджені закони СССР про порядок виходу республік зі складу Союзу, „про розмежування повновластей між Союзом РСР та суб'єктами федерації" від 26-го квітня та „Про основи економічних стосунків Союзу РСР, союзних та авнотомних республіки, від 10-го квітня ц.р. Не маю сумніву у тому, що така ж доля спіткає і президентські укази останніх тижнів, які мають виразно централістський характер та стремлять до тої ж самої мети, що й згадані закони СССР. Ці закони й укази, ухвалені, як кажуть, „в свинячий голос", мали би ще якийсь сенс кілька років тому, але сьогодні, коли здається, немає республіки, яка б не оголосила про свій суверенітет, вона вже не у змозі зупинити наростаючий процес розпаду імперії.

Не зважаючи, однак на ажіотаж навколо теми Союзного договору у наших офіційних засобах масової інформації, дізнатися детальніше про хід її підготови вам не вдасться. Ви довідаєтесь про те, що анонімна комісія в справі розробки проєкту цього договору розглянула проєкти двох середньоазійських республік, про те, що Молдавія наполягає на конфедерації, а Вірменія зараз зовсім не збирається брати участи у цій справі. Зрозуміло, що не будуть підписувати союзного довогору ані Литва, ані Латвія, ані Естонія.

Яку ж позицію у цьому питанні займе офіційна УССР, а також неофіційна Україна? З цим запитанням я звернувся до одного з найкращих, на мою думку, українських парляментаріїв, юриста-міжнародника Сергія Головатого, який є також головою Київського крайового РУХ-у.

„Верховна Рада республіки ніколи не уповноважувала репрезентувати Україну у Москві на консультаціях щодо укладання нового Союзного договору, — сказав Сергій Головатий, — втім, сьогодні (розмова відбулася 12-го серпня) туди мають вилетіти Гриньов, Фокін, Коцюба та експерти Юськов і Тимченко, які однак, теж не мають повноважень від Верховної Ради, хіба що від її Президії, але це зовсім недостатньо для участи в таких нарадах". Нинішній голова Верховної Ради УССР, який, на думку Сергія Головатого, покищо проявився як діяч, порівняно з Володимиром Івашком, консервативнішого ґатунку, намагатиметься якнайскоршого укладення договору, аби запобігти подальшому розвиткові подій у напрямку досягнення Україною справжньої незалежности і не допустити розпаду СССР. Сергій Головатий гадає, що існує ще й інша причина цього — звичайнісінька небажання взяти на себе відповідальність за стан у роспубліці, якому партноменклятура зарадити не в змозі через свою некомпетентність. Нехай, мовляв, за це відповідає Москва.

Доти, доки Україна не зафіксує свій статус суверенної держави — вважає Сергій Головатий, — підписання будь-якого Союзного договору буде фікцією, черговою операцією, що накладає пута на Україну. Конечне необхідним є закріплення статусу незалежности в Конституції і досягнення домовлености про нього з СССР, націоналізація усіх багатств республіки, підпорядкування уряду, у тому числі оборони, виключно Україні. Слід укласти двосторонні чи багатосторонні угоди з іншими республіками на засадах міжнародного права, тільки після цього Україна побачить, який Союзний договір їй потрібен, і чи потрібен взагалі. Йти від потреб, знизу — підкреслив С. Головатий, — а зараз договір нав'язується згори. Кому це потрібне? Кому завгодно, тільки не республіці!

Необхідність Союзного договору повинно довести життя. Чи потрібні нам величезні видатки на союзну армію, на космос? — запитує С. Головатий. Чи не краще пустити ці кошти на соціальні потреби? Союзний договір потрібний для врятування імперських структур. Я не бачу у чому Україна не може обійтися без союзних стосунків. Оборона? Але статус постійного невтралітету, якого ми прагнемо, означатиме міжнародно-правові ґарантії недоторканости республіки, і для підтримання внутрішньої безпеки, охорони кордонів — вистачить мізерних збройних сил. Совєтське військо мусить бути виведене з України, а бази — зліквідовані. Щождо зовнішніх зносин, то УССР є членом ООН і йдеться тіль-

(Закінчення на стор. 4)

Микола Мушинка

Вісті з Пряшівщини

У чеському видавництві „Праце" щойно вийшла друком повість Юрія Щербака „Чорнобиль" у перекладі Лібора Дворжака. Це потрясаючі документальні портрети людей, що рискуючи власним здоров'ям і життям, ліквідували наслідки найбільшої аварії в історії атомної енерґетики. Книжка Юрія Щербака „Чорнобиль" чеською мовою видано тиражем 50,000 примірників.

Чехо-словацька преса не перестає писати про визначного американського маляра-модерніста Енді Варгола, засновника художнього напряму „поп-арт", батьки якого переселилися у ЗСА із села Микова на Пряшівщині і були українцями. В містечку Меджилабірці, недалеко рідного села його батьків вже другий рік будується музей Енді Варгола, експозиція якого мала би бути відкритою ще цього року. Оскільки меморіяльний музей Енді Варгола було нещодавно відкрито в американському Піттсбурзі, Фундація Енді Варгола, що розпоряджається капіталом у кілька мільйонів долярів, не погоджується з тим, щоб аналогічний музей було відкрито і в Меджилабірцях. У зв'язку з тим Товариство Енді Варгога в Меджилабірцях нещодавно вирішило замість музею відкрити експериментальну Артистичну Студію (Арт-Студіо), яка би організувала симпозіюми, семінари, тематичні виставки модерного мистецтва, надавала би стипендії молодим художникам тощо. Для обговорення цих питань нещодавно їздила в Америку трьохчленна делеґація меджилабірчан, а у вересні мають приїхати до Меджилабірців представники Фундації Енді Варгола і тут на місці уточнити, яку фінансову дотацію і скільки творів славного американського маляра вони дадуть у місцеву Арт-студію.

Трьохповерховний будинок Арт-студії, згідно з останнім проєктом, мав би виглядати отак: на першому поверсі буде постійна експозиція творів українського аванґардного маляра Івана Кулеця, який від 1925 року до смерті у 1952 році жив і творив у Празі. Другий поверх буде присвячено життю і творчости Енді Варгола, а на третьому поверсі відбуватимуться тематичні виставки. В підвалі будинку будуть сховища картин та майстерні. В Арт-студії мало би працювати п'ятеро людей. Репрезентативний каталог нової експозиції, що буде коштувати 350,000 крон, приобіцяв для Арт-студії видати мюнхенський видавець Ігор Зубенко. Детальніше про все це розповідається у статті Беати Бібачкової „Як росте музей Енді Варгола", опублікованій у словацькій газеті „Vychod" 4-го серпня.

До Пряшева із Західної Німеччини цими днями повернулися викладачі Пряшівського філософського факультету — доценти Юрій Бача і Юрій Муличак, які три тижні викладали українську мову і літературу на курсах українознавства, що їх щороку організує Український вільний університет у Мюнхені. Разом з ними побували на курсах і троє студентів, що вивчають українську мову у філософському факультеті університету ім. Шафарика.

Дальших сім українських студентів із Пряшівщини виїхало у Федеративну Республіку Німеччини минулого тижня. Вони разом із своїми ровесниками із різних країн Західньої Европи проведуть три тижні в Українському пластовому таборі під Мюнхеном.

У п'ятницю, 3-го серпня, кошицька студія Словацького телебачення передала п'єсу Благослава Углара і Мілоша Караска „Оцет" у виконанні Українського національного театру у Пряшеві, яка свого часу викликала жваву полеміку на сторінках словацької й української преси. Це п'єса аванґардна, своєрідна сатира на тоталітарний режим, в якій важливу ролю грають символи, алегоричні образи і принагідні репліки. В п'єсі кожен артист говорить рідною говіркою, в основному — лемківським діялектом. У 1988 році, коли п'єсу було поставлено вперше, партійна цензура викреслила з неї цілий ряд місць, а саму п'єсу заборонила ставити в селах. Її бачили глядачі Братіслави, Нітри, в Пряшеві вона мала чотири оцінки, однак сільський глядач, якому вона була призначена в першу чергу, побачив її лише зараз з екранів телевізорів.

У Чехо-Словаччині, немов гриби після дощу, почали виходити нові періодичні видання. Лише гумористичних часописів появився добрий десяток. Найновішим з них є загальнословацький 12-сторінковий гумористично-сатиричний часопис — „Бумеранг", який щойно потрапив у продаж. Часопис двічі на місяць буде видавати Український національний театр у Пряшеві. Трьохчленну редакцію часопису очолює пряшівський карикатурист Федір Віцо, який після 1968 р. понад п'ятнадцять років був „на індексі", тобто не смів публікувати, ні виставляти свої карикатури. Дальшими членами редакції є його брат Мирослав та драматург УНТ Василь Турок.

Перше число „Бумерангу" вийшло тиражем 50,000 примірників. На кольоровій обкладинці першого числа Федір Віцо зобразив матір у подертому вбранні, що плаче над бідолашною дитиною повитою до перинки з написом „Соціалізм". Біля матері стоїть задуманий Маркс з „Капіталом" під пахвою і з розпачливим жестом каже: „Чому б я мав платити аліменти? Таж я є лише батько ідеї". Над

(Закінчення на стор. 4)

Юрій Р. Рибак

ЛЛОЙДС ЛОНДОНУ

Забезпечення, чи пак страхування, можна б вважати як бизнес із кількатисячрічних досвідом. Вже бо Код Гаммурабі, себто збір вивилонських законів із 1700 року до Христа, включає форму кредитового забезпечення, де боржник не мусів сплачувати позики, коли знайшовся у фінансовій неспроможності. За цю охорону приходилось йому платити додаткову суму гроша з відсотками. Древні греки та римські організації виплачували своїм членам старечі пенсії та забезпечення неспроможности як теж покривали похоронні видатки, а у середньовіччі члени цехів отримували ще забезпечення від вогню та крадежей.

Коли ж у 1688 році Едвард Ллойд відкрив був у Лондоні каварню, то мав свої пляни, одначе „людина стріляє, а Бог кулі носить"... У тому часі торговельне мореплавство було живчиком бизнесу, а що каварня Ллойда розташувалась була близько води, силою обставин стала центром морської розвідки, з вісток якої могли користати купці, власники кораблів, капітани суден і очевидно теж аґенти забезпечення. Не дивно, що у XIX сторіччі Ллойдс Лондону контролював вже половину бизнесу світового забезпечення, бо тут скристалізувалось ринкове місце зустрічі між транспортом, а забезпеченням.

Може хтось і дивуватись, одначе Ллойдс Лондону — це не така забезпеченева компанія до якої звикла публіка, це радше союз поодиноких підписувачів забезпечення, які приймають у забезпечення обставину перевіривши точно оцінку своїх спроможностей перебрати риск, з яким не дуже бажають мати будь-що спільного звичайні забезпеченеві інституції.

Оповідають, що колись під час товариської зустрічі у Лондоні одна із дам дуже зацікавилась була професією одного джентелмена, що якраз працював у Ллойдс Лондону. Він пояснив своє становище так: „Індивідуально ми є підписувачі забезпечення одначе колективно — ми є Ллойдс". ... Отже, Ллойдс є товариством понад 8,000 членів-індивідуальних підписувачів забезпечення, які переводять трансакції на власне конто і риск із необмеженою порукою. Ллойдс знову ж, як союз, встановляє правильник діловодства. Тому і вияснюється чому забепеченеві поліси є „у" Ллойдс Лондону, а не „з" Ллойдс Лондону.

Члени (підписувачі) організуються у кількох сотнях синдикатів, а голова кожного з них оцінює риск та премію для члена. Тими членами є тисячі різної фінансової спроможности, яких вкладчики називають „Імення". Колись в історії Ллойдс був клюбовою організацією британських фінансистів, аристократів та членів королівського роду, нині серед 31,000 членства є теж багато лікарів, правників, „рок"-музики та славні люди. Всі вони платять високі вкладки за привілеї членства, бо готові інкасувати поважні зиски, однак під час поганих років, коли немає прибутків, мусять особисто відповідати за втрати.

Ллойдс Лондону оповитий серпанком леґенди, що з маленької каварні став найбільшим центром у світі для забезпечення та перезабезпечення і тому значно впливає на міжнародну економіку як у добрих, так і злих часах. Багато бож осіб доробилися тут значних маєтків, велетенські суми гроша перейшли з рук до рук, причому багато на тому зискали американські кола. Теж американські корпорації глибоко вплутались у долю Ллойдс Лондону. Майже половина його бизнесу походить із ЗСА і часто він — це єдине пристановище, яке перебирає обставини високого риску. Але не все приносить зиск, бо наприклад, Ллойдс тратить на американському бизнесі, а головно на медичній та правничій злопрактиці, на відшкодуваннях за здоров'я та довкілля, а ще досі поважна проблема азбесту найбільше виснажує фінансово синдикат за цілу історію його існування. Із більших втрат приходиться навести затоплення кораблів, катастрофи літаків, гураґани, землетруси, повені, посухи чи невдачі бизнесу як, наприклад, коли в 1980 році з причини бойкоту Олімпійських ігрищ у Москві американська телевізія ЕйБі-Сі отримала 78 мільйонів долярів за втрату доходу з реклям.

Від 300 років Ллойдс притримується основної політики, що ні один власник забезпеченевої поліси, який має законну вимогу, не може відійти без заплати. Це наставлення зберігається тому, що Ллойдс, як клюб, провадить себе згідно з принципами клюбової етики. У світі знають, що він забезпечує обставини, коли ніхто інший не квапиться перебирати риску. Наприклад, із фільмових зірок забезпечили: Джиммі Дуранте свій ніс, Марлена Дітріх — ноги, а Елізабет Тейлор — очі... Щождо очей, то в одному американському містечку на бенкеті пожежників-добровільців їхній начальник вніс тост у сторону заслужених для організації присутніх пань: „У ваших очах запалюється вогник, який ми невсилі вгасити і проти якого немає забезпечення"! ...Може хтось, призадумавшись над цим твердженням „немає забезпечення", про оце своєрідне „забезпечення" міг би спитати: „А де ж, мовляв, є Ллойдс Лондону?"...

М. Брід

ІНТЕРВ'Ю Т. КУЗЬО ДЛЯ ПАРИЗЬКОЇ „КУЛЬТУРИ"

Видаваний у Парижі польський місячник „Культура" добре прислужився справі інформування польської інтеліґенції про українські справи. Редаґований від самого початку Єжи Гедройцем, протягом понад 40 років, поміщав на своїх сторінках численні статті присвячені проблемі українсько-польських відносин. До провідних авторів „Культури" належали й надалі належать такі відомі речники наладнання добросусідських стосунків між нашими народами як: Юліюш Мєрошевський, Юзеф Лободовський, Єжи Стемповський, Богдан Осадчук, Іван Кошелівець та інші. В останніх числах місячника надруковано цілий ряд матеріялів, які обговорюють ситуацію в Україні та перспективи польсько-українських відносин в сучасних умовах. Серед них найшлися розмови з одним із лідерів Української Національно-Демократичної Партії Леонідом Мілявським, послом-українцем до польського парляменту Володимиром Мокрим та Тарасом Кузьом, який є керівником Української Пресової Аґенції в Лондоні та Української Европейської Культурної і Освітньої фундації. Розмову з Т. Кузьмом провела 2-го травня ц.р. Моніка Аґопсовіч, а поміщено її в найновішому, 7-8 числі „Культури" за липень-серпень 1990 року.

В інтерв'ю порушено кілька важливих сьогодні питань: національні відносини в Україні, українсько-польські відносини, різний рівень розвитку національного руху в західній та східній Україні, можливість введення воєнного стану в СССР.

Спочатку Т. Кузьо розповів про видворення з Совєтського Союзу, коли він намагався поїхати на з'їзд УГС, що проходив 30-31 квітня ц.р. Помимо цього, що у нього була важна віза, пограничники на летовищі у Москві посадили його в літак до Варшави. Його піддано ревізії й без жодних пояснень відібрано візу. Т. Кузьо вважає, що совєтські власті побоюються молодих українців з діяспори, які заанґажовані у громадському житті, допомагають Україні. Керівник УПАґенції, констатував що молоді люди в діяспорі підтримують усі демократичні сили на батьківщині, підтримують побудову українського громадянського суспільства. Тому теж основну увагу приділяють наладнанню контактів між Україною та Заходом. З уваги на слабе знання західніх мов в Україні, а також початковий етап формування поліграфічної бази демократичного руху, Т. Кузьо за одне, з найважливіших завдань у допомозі Україні вважає саме створення відповідної поліграфічної бази та постачання й переклади західніх видань. Ці завдання виконують Товариство Прихильників Руху та Українська Европейська Культурна і Освітня фундація.

На питання про це чи в Україні надалі переслідується інакодумців, Т. Кузьо відповів позитивно, порівнюючи методи КҐБ до стосованих польською поліцією в часі воєнного стану з 1981-83 років. Водночас він підкреслив, що владі не вдалося дотепер викликати національного конфлікту завдяки мудрій політиці демократичного руху, який повсюдно виступає за гасло „єдности усіх мешканців України, проти комуністичної партії". Поляки початково стримано ставилися до українських маніфестацій, тепер ситуація дещо змінилася, але не радикально. Т. Кузьо ствердив також, що під сучасну пору існують добрі передумови для покращання українсько-польських відносин. Базується це на тому, що всі опозиційні, самостійницькі рухи в західній частині СССР прийняли принципи мирної дороги досягнення власних цілей. Тому теж не можуть мати місця акти насильства над національними меншостями. Це ж бо перешкоджає Ґорбачову викликати міжнаціональні конфлікти на зразок боротьби між Вірменією та Азербайджаном. З другого боку толерантне ставлення до меншостей допомагає здобути симпатію Заходу й визнання світової громадськости.

Керівник УПАґенції відповів також на питання про різницю між східньою й західньою Україною. На його думку поступово пробуджуються до незалежної діяльности великі міста як Київ чи Харків. Натомість, справді невідрадна ситуація існує на півдні України, де населення ще немає чітко окресленої національної свідомости. А це в наслідок панування там окресленого роду людини — гомо совєтікус. Українська опозиція згідна, щоб Крим був автономною республікою кримських татар.

Значна частина обговорюваної розмови присвячена аналізі політики Ґорбачова в Україні та його тактиці відносно Литви. І так, Т. Кузьо ствердив, що початковий етап „перебудови" закінчився в 1987 році, коли то Ґорбачов зорієнтувався, що чисто економічні реформи не приносять добрих результатів. З того теж моменту ситуація вийшла з-під його контролю. В Україні „перебудова" ще не стала дійсністю, хоч Комуністична партія дискредитована, навіть в очах росіян. Т. Кузьо передбачає, що з КПУ вийдуть молоді люди, які примкнуть до інших, новозаснованих партій. Проголошення самостійности Литви прийнято дуже тепло в Україні. Рух посередньо допоміг прибалтійській республіці, коли білоруська Верховна рада почала ставляти справу перегляду кордону з Литвою. Тоді Рух заявив, що в складі Білорусії знаходяться також українські землі. Це й загальмувало білоруські натиски. Приклад Литви навчив багатьох „ліберальних" діячів демократичного руху в Україні, що суверенітет в рамках СССР означає дальшу експлуатацію. Тому теж вони стали на зовсім самостійницькі позиції. Т. Кузьо сказав також, що йому близький неспокій Сєрґєя Ґріґорянца відносно підготовки Ґорбачова до введення воєнного стану. Останнім часом зросла кількість симптомів щодо цього.

В інтерв'ю висловлено також побажання відносно східньої політики Польщі. Т. Кузьо дотримується погляду, що польський уряд повинен отрястися зі своєрідного „ґорбанізму" й більш енерґійно підтримувати опозицію в СССР. А для цього добрим способом є збільшення перепливу інформації поміж Україною і Польщею.

В цілому думки висловлені в обговорюваному інтерв'ю заслуговують на увагу, тим більше, що їх автор, це керівник впливової пресової аґенції, з якої інформацій користають не лише українські діяспорні газети й часописи. Здається однак, що зайвою справою було атакування одного з відламів української політичної діяспори і порівнювання каґебівського „чорного списка" з „бандерівським".

В Аделяїді зі щирим ентузіязмом зустрічали Н. Матвієнко

Концерт Ніни Матвієнко відбувся в неділю, 15-го липня в Народному Домі в Аделяїді. Коли присутні усвідомили собі, що наша співачка з України буде виступати без акомпаніяменту, мимохідь закрадалося недовір'я, чи такий виступ буде успішним. Одначе сталося щось непередбачене. Присутні впродовж майже тригодинного концерту Ніни. Матвієнко забули про час, забули про тверді крісла, на яких сиділи, та всеціло „з'єдналися" з чарівною гостею з України.

Скромна та лагідна, невисока ростом полісяночка заволоділа душами та увагою присутніх. Перед нами з'явилася легко усміхнена, скромна та з лагідним голосом, вдягнена у свою народну поліську ношу жінка, і ніжно майже шептом промовляла, змальовуючи короткими фраґментами трагічну долю нашого народу протягом століть займанщини. Свій образ доповнювала піснею, переважно творчістю нашого народу з під солом'яних стріх. З її грудей виливалися страждання, інтимність та радість, бриніли струни душі „Бондарівни" та інших народних постатей-героїнь та героїв. Мов на екрані, постаті давного минулого доповнювалися постатями зловіщих епох сталінщини та брежнівщини. Доносилися стогони жертв Великого Голоду та сучасної чорнобильської трагедії.

І ось після перерви на сцену увійшла у білій блюзці та чорній спідничці вродлива мисткиня. Друга половина програми була присвячена українській жінці. Словом і піснею співчка передавала інтимні почування і душу української жінки лише так, як може це передати українка. В залі увесь час панувала ідеальна тиша, тому що всі ми „з'єдналися" у ці хвилини з Ніною Матвієнко.

Зустріч після концерту з Ніною Матвієнко в Домі С.У. Д-р Святополк Шумський дякує гості від громадянства. Біля нього (зліва) Марійка Шумська.
(Світлив: Михайло Ґоян).

Незабутнім моментом був високопатріотичний фінал з боєвими піснями наших борців за волю. Ніна Матвієнко піднявши чоло і рам'я вгору заспівала стрілецьку пісню з боїв під Маківкою, особливо наголошуючи слова „хлопці підемо, за волю і славу, за Україну за рідні права й державу"! І сталося щось несподіване.

Присутні встали з місць і співали з нею. Щиро нагороджували її бурінми оплесками, а на закінчення піднесли їй китиці квітів.

Після концерту відбулося скромне прийняття в залі Союзу Українок, який на чолі з Катериною Качмарською у великій мірі допоміг організаторам її приїзду до нас — Товариству Професіоналістів та Підприємців.

Д-р Святопол Шумський

Львів...

(Закінчення зі стор. 1)

ці до успіху цієї виїмкової імпрези, найбільшої, яка досі відбулася спільними силами в України, а це: д-ві Ахіллеві Хрептовському, провідницям прогульок Марійці Гельбіґ, Марті Федорів і виконавчому директорові Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля Надії Матківській. Закінчив своє слово А. Сердюк бажанням, щоб у всіх була одна мета: Україна. Д-р проф. Леонід Пиріг відчитав ряд привітів, зокрема Владикам обох віровизнань та всім товариствам, що допомогли у переведенні конґресу, а відтак резолюції та пляни праці на майбутнє. Серед них найважливіші — це виміна інформаціями, студентами та лікарями, допомога у підвищенні технічного рівня медичної опіки та найактивніша допомога жертвам нуклеарного вибуху в Чорнобилі. Учасники конґресу вирішили також, що черговий конґрес має відбутися в Україні у 1992 році.

Офіційно закрив конґрес президент СФУЛТ д-р А. Хрептовський закликом, що після обміну досвідом прийшов час, щоб розпочатий діялог перевести в дію. Він закликав українських лікарів до праці не лише для лікування хворих, але і до праці на громадському полі, закінчуючи відомою фразою президента Кеннеді, яка повинна стати головною ниткою спільної дії: „Не питай,що батьківщина дає тобі, але спитай себе, що ти можеш зробити для своєї батьківщини!"

Зворушливим для всіх учасників цього вечора було благословення Владики Володимира Стернюка, який в асисті священиків поблагословив з льожі на дорогу всіх, що приїхали на конґрес і передав опіці Матері Божої, закликаючи при тому до єдности і взаємної любови. Владика В. Стернюк був почесним гостем у першій частині закриття конґресу, коли всі його провідники та представники політичного життя спільно зайняли місця на сцені. Почесним і особливим тут гостем був теж Юрій Шухевич.

Обширна мистецька програма закриття, що слідувала після довшої перерви, в якій на усіх поверхах театру львів'яни вгощали своїх гостей, розпочалася молитвою „Отче наш", що її, як і ряд інших пісень, виконав чоловічий хор „Гомін" під диригентурою Олега Цигилика. Твори В. Барвінського і М. Колесси виконала піяністка Марія Крушельницька, а арії із опер відспівав соліст театру опери і балету ім. І. Франка Олександер Бень. Радісною несподіванкою був надпрограмовий виступ хлоп'ячого хору „Дударик" під орудою Миколи Кацали, який, як завжди, збирав бурю оплесків. Львівська камерна оркестра „Інтер" виконала високомистецько твори Д. Бортнянського і М. Скорика, а найбільше оплесків здобула лауреат міжнародних конкурсів своїм блискучим співом сопрано Наталія Дацко. Виступав також ансамбль національної пісні „Вірли" під керівництвом Марії Процев'ят, та симфонічна оркестра Львівської філгармонії із диригентом Іваном Юзюком. На закінчення концерту низку стрілецьких пісень заспівав хор „Гомін", а завершенням цього багатого і довгого концерту була рецитація відомої поезії І. Франка „Великі роковини" у виконанні артиста Святослава Максимчука.

Могутнє „Ще не вмерла", яке підхопили всі учасники, дзвеніло ще довго поміж льожами та рядами крісел цього оперного театру, який чув вже не один національний гимн, але, мабуть, ніколи у такому спонтанному та зворушливому для учасників виконанні.

Ще довго у цю останню гарячу ніч гості здалека на площі біля оперного театру і довкола нього, не могли розпрощатися із своїми рідними та знайомими львів'янами. І в кожного з гостей в руках були троянди. Як із самого початку Львів привітав своїх численних гостей квітами, так і прощав їх ними. Цей квітистий Львів забрали у своїх споминах сотні учасників конґресу по всіх далеких країнах світу.

Дівчата прощають квітами гостей зі Заходу.

Рівне...

(Закінчення зі стор. 1)

Партія при Русі — одним словом Рівне тепер прокидається зі свого довгого сну.

— А як з іншим населенням цього міста?

— І жиди, і росіяни, як всі некомуністи, підтримують НРУП і якщо є поділ поглядів, то тільки на комуністів та інакодумаючих.

— Чи ви надієтеся здобути тепер потрібну вам допомогу на технічні засоби, які вам так важливі?

— Я безумовно надіюся і маю вже докази того що українці в ЗСА бажають нам допомогти. Ось, наприклад, інж. Іван Макарець, сам з походження волиняк, уфундував апарат для міряння радіяції "Проб", ось я вже тепер після перебування у Гарварді зібрав багато книжок з української історії та літератури українською та англійською мовами, дістав багато із Фонду Катедри Українознавства, а дещо із приватних колекцій для нашої бібліотеки. Значить не поїду з порожніми руками, а може ще знайдуться інші, які нам допоможуть. Рівне потребує помочі, як мало інших наших міст — ви ж знаєте про радіяцію у тому районі і які це може мати наслідки на населення, а особливо на дітей. Чи може хтось бути байдужим до цієї жахливої проблеми?

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що з волі Всевишнього в четвер 2-го серпня 1990 р. відійшов у Вічність наш Найдорожчий Муж, Тато, Брат і Дідо

бл. п.

ВАСИЛЬ ШВЕЦЬ

народився в селі Волощина, Підгаєцький повіт.

Залишив у глибокому смутку:

дружину — ЛЮБУ
доні — АРЕТУ з мужем ХРИСТЮ
сина — АДРІЯНА
брата — МИХАЙЛА з родиною
внуків — ХРИСТОФЕРА, МИХАЙЛА, ДАНИЛА і ПЕТРА
Ближчу і дальшу Родину в Канаді, Америці та Україні.

Архітект А. Осадца передав портрет Митрополита А. Шептицького для Митрополита В. Стернюка

Парох Преображенської церкви у Львові о. Володимир Боцян тримає портрет св. п. Митрополита А. Шептицького роботи А. Осадци.

Щоб внести свій особистий вклад у святкування 1000-ліття Християнства в Україні, архітект Аполінарій Осадца намалював в 1988 році портрет покійного Митрополита Андрея Шептицького. Для доброго відображення обличчя послужила йому фотографія пок. Митрополита, яку А. Осадца зробив ще в 1943 році в митрополичому городі. Пок. Митрополит сидів у свому переносному кріслі, оточений малими дітьми, яких привели до городу сестри-виховниці, мав легко усмічнене обличчя, гладив дітей по голівках та старався заговорити до кожної дитини. В таку хвилину, коли вся його увага була звернена на маленьких гостей А. Осадца зробив телеоб'єктивом фотографію обличчя пок. Митрополита, яка й послужила для відтворення вірних рис його обличчя.

Донедавна портрет зберігався в автора. Після розмови папи Івана Павла II з президентом М. Ґорбачовим з'явилася надія, що Українська Католицька Церква буде леґалізована. Тоді А. Осадца запропонував Митрополитові Володимирові Стернюкові портрет св. п. Митрополита Шептицького, на що дістав прихильну відповідь.

Під час недавніх відвідин у Львові в зв'язку з відсутністю Митрополита Володимира (він був тоді на нарадах українських владик в Римі), А. Осадца передав цей портрет парохові Преображенської церкви у Львові о. Володимирові Боцянові. Накресливши в короткій проповіді під час молебня сильветку пок. Митрополита Шептицького, парох підніс портрет над головою і сказав, що він символізує поворот духа й ідей Великого Митрополита на святоюрську гору.

У людей, для яких ця невелика церемонія була несподіванкою, було помітне хвилювання, а в багатьох видно було сльози зворушення.

Після молебня люди оточили архітекта Осадцу і його дружину та дякували їм за дорогий для них дарунок.

Н.Н.

„УКРАЇНА 1990"

Після шести тижнів перебування в Україні Дарія і Василь Маркусі зустрілися 15-го червня з чикаґською громадою, щоб поділитися своїми спостереженнями та враженнями. Зустріч з громадою відбулася з ініціятиви Товариства Сприяння Рухові в Чикаґо. Д-р Маркусь приготував обговорення тієї поїздки. Його виступ попередив фільмовий монтаж, приготовний д-р Дарією Маркусь, який був знаменитим ілюстраційним підкладом для пізнішого виступу д-ра В. Маркуся.

Найбільше враження робили картини святкувань Великодня у Львові й Києві, прекрасна архітектура Чернігова й весняна, потопаюча в зелені Україна. Люди скрізь гарно вдягнені. Дарія Маркусь сказала, що там культ одежі, „на Хрещатику в Києві люди і цвіти пахнуть, стільки зелені в містах і розспіваних пташок я ще не зустрічала". Фільм з поясненнями д-р Дарії найдетальніше приблизив частину теперішньої України — міста, природу, — об'єктивні вартості й красу.

Своє слово про Україну д-р В. Маркусь назвав „Україна 1990". Першим питанням був політичний стан в Україні з врахуванням ситуації в Союзі та Східній Европі. В своїй аналізі д-р Маркусь виділив такі справи: становище партії, влади, як далеко пішла демократизація, проблема гласности і т. п. Згадуючи про коментарі в Західній пресі на ці теми, він ствердив, що членство в партії забезпечує багато соціяльних, професійних і всяких інших благ. Виразно відчувається, що партія перестає бути всемогучою силою. Люди бачать, і говорять, що ведеться подвійна а то й потрійна адміністрації, різні звітування контролі, уряди, в яких сидять тисячі паразитів. Говориться про перебудову партії, дуже модно критикувати попередніх, звалювати все на Сталіна, Брежнєва — не так легко усунути все, що будувалося роками. Дуже важливим чинником стає післявиборчий період, в якому партія зустрілася з опозицією. В Російській Республиці розвинулась сильна опозиція у великих містах: Ленінграді, Москві, Ярославлі, Свердловську, і вони дали сильну підтримку Єльцинові. Ми є свідками серйозного суперництва між Ґорбачовим і Єльцином. В дальших оцінках добре місце здобуло міське правління Києва, в яке ввійшла більшість демократичного бльоку, а в трьох областях Західної України владу перейняла демократична більшість. Зате інші більші міста України, як і сама Верховна Рада УРСР, знаходяться під владою партійців. Дуже добре що перебіг сесій передається безпосередньо й народ сам переконується, кого вибрали, скільки там ще бюрократів, які не здібні будь-що вирішувати і взагалі самостійно думати. В розмовах на вулицях, в таксі, всюди — політика, без страху, недовір'я до влади зростає. Молоді — зовсім радикальні, переважає думка: „немає повороту, ми, молоді, до того не допустимо!" Подекуди ще існує рабський підхід до явищ: як дозволять, як злеґалізують, але вже в Україні, особливо Західній, вважають — хто собі здобуде — цей має.

Створюються нові партії. В партію перетворюється Зелений Світ, програма якого вже була опублікована. Організація під тією назвою прийняла ширші завдання, маючи паралельні відповідники в країнах Західньої Европи. Третьою партією, на думку д-ра Маркуся буде Демократична партія. В Західній Україні, довкруги академіка Юхновського повстало ядро селянської партії. Існують невеликі групи соціял-демократів. В Києві існує й, правдоподібно, сформується в ширший з'їзд Українська національно-демократична ліґа, це дуже цікава партія за своїм складом. Є зародки Християнської партії — цю ідею підносить Сверстюк і кілька інших.

Від питань політики д-р Маркусь перейшов до питання національної культури: де є національна свідомість, як вона твориться, який ступінь її теперішнього розвитку. „Галичина — це вийняток, тут живі спогади боротьби сорока років, тому, — сказав прелеґент, — збереглася література, збереглася пам'ять, родинні зв'язки й наявність ще одного фактора — рідні, знайомих в діяспорі, це ж — національна іміґрація". Далі представлена була районізація національної свідомости. Волинь — на другому ступені, прикро, однак в Житомирщині, Кіровоградщині, де проходило найбільше боїв армії УНР, втрачена пам'ять і залякане населення. До того там повністю панує партократія. Цікаво представляється Задніпрянщина й Причорномор'я. Поруч із сильним зрусифікованням, помічаються значні познаки пробудження національної свідомости, що виявляється у фольклорі: стара козацька пісня, дума, бандура, хори, культ історичних пам'яток, відвідування, розшуки могил. Вже багато познак наміру регабілітувати культуру, виповнювати „білі плями". Друкуються деякі, досі заборонені твори культури, тривають виставки картин Я. Гніздовського, Е. Козака.

Шкільництво є надалі слабим пунктом. Надійним є закладання нових дитячих садків, і цей приклад знайде своє наслідування. Ми навіть не уявляємо, як там скоро, прерізними шляхами поширюється інформація, не враховуючи зовсім глухих сіл, чи людей, яким байдуже. Вища освіта, це й вища проблема — а освіта це ключеве питання українізації України. Цікаві були інформації про український характер Львівського університету, де 90 відсотків українська мова, дещо менше — політехніка, в Ужгороді 78 відс. в університеті, в Києві — 50 відсотків лекцій ведеться українською мовою.

Академія Наук — це концентрація науки 50-мільйонового народу, тут є найкращі сили, 20,000 осіб з науковими званнями. Осередки Руху існують у всіх інститутах, зокрема — математичному, який є найсильніший. Дуже радісним явищем є те, що технічна інтеліґенція, представники точних наук, зокрема в Галичині стали свідомими, вживають українську мову і на лекціях виразно говориться про дерусифікацію.

Театр в Україні довгий час перебував у стаґнації, його навмисно тримали на провінційному рівні. Сьогодні вже є проблиски нових авангардних пошуків в театрі, в образотворчому мистецтві. Пробудився великий культ старовини, музеїв, населення хоче відновити Чернігів, відбудувати Хортицю і оборонити Канів проти шкідливих споруд, ведуться археологічні розкопки, будуються скансени, тобто музеї під відкритим небом. Ще дуже важливою справою є комунікація, преса, яка вже також перебудовується. Колишня газета „Ленінська Молодь", сьогодні — „Молода Галичина, стала одною з найбільш бойових газет. Але є ще режимна преса: „Правда України" (російськомовна), „Радянська Україна" — більш реакційна, як „Правда" чи „Ізвестія" в Москві. „Прапор Комунізму" в Київській області називають „Прапором шовінізму", хоча україномовна, але абсолютно антиукраїнська газета. Про „Літературну Україну" всі вже знають, вона стала авангардом і плятформою відродження. Цікавим і позитивним є „Вечірній Київ", зникає в кіосках дуже скоро й тяжко збільшити його тираж.

Існує ще неофіційна преса й це надзвичайно цікаве явище. Друкується вона примітивним способом переважно в Литві або Латвії, її в наплечниках привозять в Україну. Її тираж різний: від кількадесять до кілька й більше тисяч. Чотири газети появляються вже друком: місячник „Руху," „Зелений Світ", „Просвіта" у Львові, „Слово" в Києві — газети Товариства Української Мови. Засяг цієї преси величезний. Д-р Маркусь зробив точний перелік видань, подав назви, хто видає, і який мають профіль та кого вони репрезентують, місто чи район, ґеографічний засяг, від поміркованих до найбільш радикальних, видання львівської краєвої молодіжної організації СНУМ і окремо Української Національної Партії.

Була наголошена справа радіо й телебачення, які є головним джерелом інформації та формування поглядів. Наші люди дуже турбуються, як його „перебудувати", як туди дістатися й українізувати.

Про релігійне питання д-р Маркусь сказав: „Це був окремий предмет мого досліджування роками і я б хотів представити справу так, як вона виглядає." В Україні існують три релігійні організаційні структури: Російська Православна Церква, тепер Українська Православна, колись дуже цареславна, абсолютно опортуністична, підтримувала всі режими, антиукраїнська. Собор св. Володимира в Києві — твердиня москвофільства і російськости. Під собором св. Юра у Львові тривали і православні і греко-католицькі відправи в час Великодня. Друга — автокефальна, відновителями автокефалії стали о. Володимир Ярема та старший віком владика Йоан. Третя — є греко-католицька. Сьогодні Галичина стала базою всіх трьох релігійних структур. Автокефальна має сім епископатів та греко-католицька — сім епископатів. На Закарпатті є монаші чини: Василіяни, жіночі згромадження, Студити. Д-р Маркусь подав приблизний стан числами. На тлі церков і приміщень існує боротьба, одначе вона не мала таких ексцесів, як тут говорилося. Виразні перебільшення. Недобрими є закиди православних, що Греко-Католицька Церква — під польськими впливами; з історії знаємо, як ця Церква відстояла українство. Ще гіршими є теж закиди, що автокефалія, — це конспірація КҐБ. Українськими Церквами з національного погляду історично є обі й боротьба, зайві конфлікти шкодять національному добру, національним інтересам. Нам треба усім до цих справ підходити холодно і з розвагою.

Ірина Камінська

„Форум Романум" Львова

Вивчали ми в середньовічній історії Риму, що там за традицією були створені площі, звані форумами, на яких часто виступали речники держави зі своїми програмами. Вони часто давали свої опінії про події дня. На цих форумах виступали теж діячі науки, філософи, судді. Служили вони і місцем для торговельних справ.

Львів, столиця Західної України, створив щось подібного до римського „Форум Романум". Дехто порівнює цю площу до Лондонського Гайд парку, де збирається лондонська богема, однак львівський форум пригадує глядачам більш сувору дійсність, яка нагадує тверду дійсність сучасного західньоукраїнського життя за перебудови.

Цей форум знаходиться в центрі сучасного проспекту Леніна, а ще точніше — в центрі між двома пам'ятниками — Ленінові, який стоїть перед театром опери й балету, та пам'ятником Міцкевичеві. На цій площі в центрі був колись пам'ятник Янові Собєському, польському королеві, якого поляки з переселенням на захід забрали зі собою до Польщі. Внаслідок цього на тому місці створилася порожнеча, яку культурні діячі Львова хотіли заповнити гідним пам'ятником нашому Великому Кобзареві. Ті, які придушували всякий національний український ріст Львова, знаходили різні причини, щоб до побудови пам'ятника Шевченкові на цьому місці не допустити. Отже почалася акція: народ виступив одверто проти партократичного рішення. Найперше поставлено в призначеному місці портрет Тараса Шевченка. Майже одночасно з'явився там національний прапор і квіти. Темні сили вночі усували все кратькома, але народ вдень ставив те все знову. Врешті поставив сторожу, а тоді підривні сили присіли. Так діялось менш більш два-три роки тому.

Сьогодні площа Шевченка прибрана імпровізованими льозунгами, закликами. Всі вони своїм змістом спрямовані на будівництво держави та гартування характерів. Ось декілька: „Вставай в живий ланцюг України!", „Вставай, кайдани розривай, блакитно-жовтий стяг з тризубом ти, брате, вище піднімай!" Братство „Відсіч" виставило такий клич: „Відсіч алькоголеві, наркотикам і тютюнові", а при тому ціла писана лекція, як малі грами горілки, пива, наркотиків вбивають свідомість і працьовитість людини. Щоб наголосити цю правду ще раз і ще раз, простягається великий клич: „Борці за Україну, не вживайте нікотини". Є ще такі кличі: „Вільна Україна — Радам", „1933-1986 — Україна в ґеноциді", „Люди, не зрадьте віри батьків!" та інші. Часто появляються загальнонаціональні оголошення про великі мітинґи, які, як правило, відбуваються перед пам'ятником Іванові Франкові. Було оголошення, що в Зашкові, в місці народження полк. Євгена Коновальця, відбудеться Панахида та траурний мітинг.

Але найбільш характерним для цього „форум Романум" Львова чи площі Тараса Шевченка є те, що тут ви отримаєте всю нефор мальну літературу не тільки Львова, але й з різних областей України. Дехто називає цю літературу „бібулою". Це за давньою традицією. За Польщі вона друкувалася нелеґально на тоненькому папері (бібулі). За поширювання її каралося до двох років в'язниці. Це так за „демократичної панської Польщі". В „добу перебудови" немає бібули, навпаки досить грубенький папір, але кличі і зміст часами багато змістовніші як на тонюсінькій „бібулі". Ніхто тут не карає ані конфіскує.

За час нашого перебування у Львові ми призбирали дещо для архіву та музею, бо це найкраща документація розбудови та посту національних сил спільноти. Дуже популярним є „Віче", видання Львівської реґіональної організації Народного руху України за перебудову, появляється з 1989 р., прикрашене гербом Лева. „Тернове поле"з Володимировим тризубом посередині — це видання Тернопільської крайової організації Народного руху України за перебудову. „Поклик сумління" — інформаційний вісник Львівської реґіональної історико-просвітницької організації „Меморіял". Часто появляється вісник Товариства Лева „Поступ" з гаслом І. Франка „Більше поту — менше крови". Виходить також „Заспів", вісник осередку Руху Львівської консерваторії ім. М. Лисенка та інституту декоративного і прикладного мистецтва. Обі церкви видають свої місячники- метелики: Українська Греко-Католицька Церква — „Віру Батьків, Українська Автокефальна Православна Церква „Правосла'я — наша Віра". В Івано-Франківську греко-католики видають журнал „Добрий Пастир". Харківська крайова організація НРУ прислала сюди бюлетень „На сполох",а Черкаська філія Української Гельсінкської Спілки свої „Вісті". З Києва надійшов бюлетень „Центральна Рада". Звідти також присилають „Замкову Гору", орган Київської організації Спілки Незалежної Української Молоді. Вона присвятила спеціяльний об'єднаний випуск великому синові України, генерал -хорунжому Романові Шухевичеві до 40-річчя від дня героїчної смерти 5 березня 1950 року. В підзаголовку сказано ще, що це „Випуск Пам'яті". Тут теж спогад Ю. Шухевича „Зустрічі з батьком". В іншому числі „Замкової Гори" є „Відозва громадського комітету захисту молоді від примусової служби за межами України". На площі Шевченка можна набути 10-сторінковий журнал „Молодий Націоналіст", видання Львівської Крайової Організації СНУМ. Там теж набув я „Політичні засади Української Повстанчої Армії" (друковані в серпні1943 р., предруковані 1949 року, а також „Платформу Української Головної Визвольної Ради". Видало їх Українське Незалежне Видавництво „Галичина", Львів 1990. Появляється бюлетень оргкомітету Української Демократичної Партії „Голос", також бюлетень Української Республіканської партії, „Інформатор" та бюлетень Української Народної партії „Спадщина". Є тут також бюлетені „Будитель" — видання земляцтва закарпатських студентів у Львові, „Хвиля" (бюлетень осередків Руху м. Києва), інформаційний вісник „Просвіта", видання організації Т-ва української мови ім. Т. Шевченка, „Горнило" (часопис Всеукраїнського Братства). Литовські приятелі мають тут також свої органи: „Возрождение за перестройку" та „Кауно аідас".

М. Г. Мар.

Про Союзний...

(Закінчення зі стор. 2)

ки про встановлення дипломатичних стосунків з іншими державами".

Які існують проєкти нового Союзного договору? — запитав я народного депутата УССР С. Головатого Виявилося, що з більшістю цих проєктів не ознайомлюють навіть депутатів Верховних Рад: вони циркулюють здебільшого у вузьких колах, причетних до московських „консультацій" щодо цього Договору. Ті ж три проєкти, які потрапили до нашої Верховної Ради є, — як висловився мій співрозмовник, — „живе старе" — вони складені за відверто унітаристською схемою і мають своїм завданням узаконити статус від 1922 року, коли було укладено перший Союзний договір між окупованими Червоною армією т.зв. Радянськими Соціялістичними республіками. Втім, враховуючи нинішній склад вищого законодавчого органу УССР, Сергій Головатий не виклю чає, що такий договір нею може бути ухвалений, хоч зробити це буде важко, адже для цього потрібно буде дві третини голосів усіх обраних депутатів.

Таким є погляд на можливість укладання нового Союзного договору одного з чільних представників опо зиційної Народної Ради у нашому парляменті Сергія Головатого. А тим часом громадськість України готу ється до протестів. Рада УРП, яка закінчилася 12-го серпня, ухвалила рішення сприяти консолідації усіх сил для організації спротиву спробам нав'язати нове ярмо народові України, організувати з цією метою мітинґи 2-го і 30-го вересня, а також провести пікетування обкомів та міськкомів КПУ по всій республіці.

Виходячи з того як цей документ готується, а також враховуючи динаміку розвитку політичної ситуації у СССР, можна з певністю твердити, що й новий Союзний договір не омине доля попередніх, приречених на провал законів та указів.

Вісті...

(Закінчення зі стор. 2)

назвою часопису є гасло: „Бумеранґи усіх країн вертайтеся!" Ціле число витримане в отакому політичному гумористично-сатиричному дусі. Із програмної вступної статті довідуємось, що „Бумеранґ" мав виходити вже у 1968 році, однак Варшавський договір перекреслив його реґістрацію. „З того часу минув 21 рік, — заявляє редакція. Хтось в нас ці роки вкрав із життя, залишивши проблеми невирішеними. Спробуй мо уявити собі, що ми є на 21 рік молодші і візьмімся за роботу".

У заяві редакції наведено, що новий часопис буде двомовним — словацьким і українським. Перше число вийшло лише по-словацьки, хоч українська проблематика на його сторінках порушена в кількох статтях і карикатурах.

На одній із карикатур Федір Віцо зобразив українського опришка Олексу Довбуша, що на фоні словацького державного герба, звертається до свого словацького „колеґи" Юра Яношика із словами: „Навіщо нам, опришкам, битися, коли нас і без того лихо б'є?".

Крім редакторів, у першому числі взяли участь визначні чеські й словацькі карикатуристи та сатирики. Цікавою є, наприклад, сторінка, присвячена Й.В. Сталінові, що на ній без будь-якого коментаря процитовані вийнятки із публікації, виданої 1949 року до 70-річчя від народження „генія революції". Те, що сорок років тому було одою, сьогодні звучить анекдотою. На нашій сторінці подані совєтські пляката 50-их років, які теж сьогодні сприймаються як анекдоти.

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛОК

У редакційних статтях у „Свободі" з 8-го і 16-го серпня слід виправити, що населення Іраку становить біля 18 міл. осіб, а договір в Кемп Дейвиді підписав президент Єгипту Анвар Садат. — Ред.